

DECISIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES REFERENT A LA QUEIXA PRESENTADA EN MATÈRIA DE CONTAMINACIÓ ACÚSTICA

TRAMITACIÓ

- L'1 de setembre de 2015 la persona interessada va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava el seu desacord amb l'activitat musical a l'aire lliure que anualment es celebra prop del seu habitatge.
- El 3 de setembre la síndica de greuges va admetre a tràmit la queixa, ja que reunia els requisits reglamentaris, i va designar l'assessor senyor Manuel M. Sanz perquè instruís l'expedient.
- La comprovació del fet presumptament greujós ha comportat, en síntesi, l'estudi de les circumstàncies concurrents, l'anàlisi de la normativa aplicable i l'observació de si s'havien aplicat els principis de bona Administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat. Amb aquesta finalitat, aquesta Sindicatura ha dut a terme les accions següents:
 - El 3 de setembre es va demanar informe a l'Institut de Cultura de Barcelona i al Districte de L'Eixample.
 - Simultàniament es va demanar al Departament de Control i Reducció de la Contaminació Acústica es fessin mesurament d'immissió acústica al domicili de la reclamant durant la celebració del concert.
 - El 20 d'octubre es va rebre l'informe del Districte de l'Eixample i l'11 de novembre resposta de l'Institut de Cultura de Barcelona que incloïa l'informe sobre els mesuraments acústics presos durant el concert.
- El 31 de desembre de 2015 l'assessor, a partir de la informació aportada per la persona interessada, la informació facilitada pels serveis municipals i l'anàlisi dels fets, va emetre un informe proposta amb les consideracions següents.

CONSIDERACIONS

Descripció de la queixa

La reclamant demana la intervenció de la síndica de greuges de Barcelona davant la manca d'efectivitat de les darreres reclamacions que ha presentat davant l'Ajuntament per les molèsties que ocasiona el concert que anualment i per les festes patronals de la Mare de Déu de la Mercè, es celebra a la cruïlla dels carrers Rosselló-Cartagena.

Relata que pateix nivells d'immissió acústica insuportables que l'obliguen a abandonar el seu domicili i vibracions que fan perillar la integritat física de mobles i objectes domèstics.

Les anteriors reclamacions han estat contestades per l'Institut de Cultura de Barcelona amb escrits que expressen bones intencions, voluntat de conciliar la festa i la convivència i la impossibilitat de trobar una altre emplaçament més idoni.

Atès que els esdeveniments, que suposen excepció en la qualitat acústica, igualment estan subjectes a determinades limitacions, la promotora de la queixa està disposada i demana que, en ocasió del proper concert a celebrar dins de tres setmanes, els serveis municipals avaluin des de l'interior del seu domicili els valors d'intensitat acústica i de vibracions.

Posició municipal

El Districte de l'Eixample diu en la seva resposta:

"(...) aquesta activitat al ubicar-se en un emplaçament on tot l'entorn són habitatges és susceptible de produir en determinats moments molèsties als veïns. Barcelona i en concret l'Eixample és un àrea densament poblada i on el rati habitant/superfície és molt elevat.

En qualsevol cas, si som capaços any darrera any ajustar l'activitat als límits màxims d'emissió recomanats pels experts, aconseguirem rebaixar encara més la percepció de destorb i molèstia al veïnatge. Ningú nega per això que els carrers de la trama urbana de l'Eixample, no són a priori, l'àmbit d'un concert d'aquest tipus."

En l'informe lliurat per l'Institut de Cultura es detallen les mesures tècniques adoptades per minimitzar l'impacte acústic, com poden ser la millor situació dels altaveus, l'ús d'auriculars per part dels músics en lloc d'altaveus d'escenari encarats als habitatges i limitadors acústics a 100 dB(A) a 30 metres, excepte en el darrer concert que es va augmentar a 102 dB(A).

L'institut de Cultura afegeix que "de l'anàlisi sonomètric se'n desprèn que els nivells sonors donen un nivell global de 90.3 dB(A). Sí bé l'Ordenança de Medi Ambient de Barcelona demana un límit de 80 dB(A) a les façanes, se n'exceptua, els casos en els que els altaveus estan a tocar de la façana, com aquest és el cas".

Sobre les vibracions mesurades, diu l'informe: "es detecta que, en dos moments, d'uns 10 segons de durada, els nivells de vibració superen el 80 dB, arribant a un màxim de 82.9 dB. L'Ordenança limita les immissions a 75 dB i s'admeten 9 superacions, però que no excedeixin en cap cas del 80 dB".

L'informe conclou que "el nivell d'immissions és acceptable pel que fa al nivell de volum sonor, tenint en compte l'horari i el fet que és un únic concert anual".

L'informe acústic lliurat és complet, fonamentat i exhaustiu. Els mesuraments es realitzen des de la porta que dona al balcó de la sala d'estar de la reclamant i des d'on es té visió directa de l'escenari. En aquest cas es considera que els altaveus estan molt propers a la façana, considerant els equips musicals emprats necessaris per a la realització d'aquest concert.

Es realitza un sol mesurament continu des de les 18.40 hores fins a les 23.10 hores del 19 de setembre de 2015. La distància a l'escenari en horitzontal és d'uns 7 metres, en vertical uns 18 metres i en línia recta uns 19 metres.

Els valors equivalents mesurats oscil·len entre el 90,3 dB(A) i els 92,6 dB(A) i els valors màxims entre els 101,4 dB(A) i els 106,1 dB(A).

Per captar les vibracions s'efectuen 3 mesuraments d'uns 15 minuts aproximadament, un per concert. Els nivells més alts es produeixen en el tercer concert. En dos moments, que duren uns 10 segons, els nivells de vibració són superiors als 80 dB arribant a un màxim de 82,9 dB. L'Ordenança estableix un límit d'immissió de 75 dB i s'admeten 9 superacions, però en cap cas es pot superar els 80 dB. **Durant el concert el tècnic percep vibració del forjat en moments puntuals.**

La conclusió de l'informe és la següent:

“Es constata que tots els mesuraments dels grups per separat i de tot el concert en continu, **superen els valors límit d'immissió establerts** per l'Ordenança del Medi Ambient Urbà de Barcelona durant el concert de l'Antiga Fàbrica Damm, el dissabte 19 de setembre de 2015 per les festes de la Mercè.

Degut a la naturalesa de l'entorn i de les característiques del muntatge electroacústic, els nivells sonors d'immissió en ambient exterior de la zona **sobrepassen en més de 10 dB(A) els valors límit** de 80 dB(A).

Els nivells sonors mesurats són els necessaris per garantir la viabilitat de l'esdeveniment, degut a la gran afluència de públic.”

Normativa aplicable

Els articles 18, 43 i 45 de la Constitució espanyola reconeixen els drets a la intimitat personal i familiar, el dret a la protecció de la salut i a disposar d'un medi ambient adequat.

L'article 21.3 de la Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica (LPCA), preveu que, a l'efecte de regular la contaminació acústica, les ordenances municipals puguin tenir en compte les singularitats pròpies del municipi, com ara les activitats festives i culturals, i les que tenen un interès social, sempre que tinguin un cert arrelament.

L'article 44-7 de l'Ordenança municipal de medi ambient urbà (OMA), amb relació a l'anterior article de la Llei 16/2002, estableix les condicions d'excepcionalitat per a la celebració de manifestacions populars, fires, actes culturals, activitats a l'aire lliure, etc., esdeveniments durant els quals resten en suspens els objectius ordinaris de qualitat acústica.

El nivell sonor a les façanes més afectades no podrà superar en cap cas els 80 dB(A) (3 minuts), llevat els casos on els altaveus estan a tocar de la façana, o es procurarà posar l'altaveu tan allunyat com sigui possible de les finestres afectades.

L'article 8 de la Llei 11/2006, de 6 de juliol, de regulació administrativa dels espectacles i les activitats recreatives (LRAEAR), estableix els drets de les persones que es puguin veure afectades per les activitats de concurrència pública que preveu la llei i les obligacions de les administracions d'atendre les seves peticions.

L'article 34 de l'LRAEAR estableix el dret dels ciutadans a obtenir informació sobre els requisits i les autoritzacions de les activitats recreatives, dret igualment reconegut en l'article 9 del Reglament de la Llei 16/2008, de 28 de juny, aprovat pel Decret 176/2009, de 10 de novembre.

Els articles 21 i 24 del Reglament d'espectacles públics i activitats recreatives (REPAR), aprovat pel Decret 112/2010, de 31 d'agost, regulen també els drets dels ciutadans afectats a obtenir informació i a la seva iniciativa per plantejar queixes, peticions, propostes, demanar comprovacions, etc.

L'article 110 del REPAR estableix les garanties, la responsabilitat i els requisits d'aquestes activitats quan són organitzades pels ajuntaments i el deure de vetllar pels drets afectats de terceres persones.

Els articles 47, 111 i 112 del REPAR fan referència a les condicions higièniques i els requisits de l'entorn físic i de realització que han de complir les activitats recreatives de caràcter extraordinari que tinguin lloc en un espai obert al públic.

L'article XVIII de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat reconeix el dret a un medi ambient sa a les ciutats i l'adopció per part de les autoritats municipals de polítiques de prevenció de la contaminació, incloent-hi la contaminació acústica.

Valoració i conclusions

La conceptualització i consideració social de determinats sorolls com a contaminació acústica i per tant l'empara legal per poder-la combatre i evitar amb eficàcia és de construcció recent. Calia realitzar un esforç previ per concertar el que es podia considerar soroll molest o no i definir els valors límits que permetessin objectivar una situació donada de possible molèstia.

Catalunya és pionera en la regulació legal per lluitar contra la contaminació acústica mitjançant la Llei 16/2002, de 28 de juny, que defineix conceptes, deures, obligacions i valors a respectar en funció de determinats entorns.

De tres dies abans, del 25 de juny de 2002, és la Directiva del Parlament Europeu o el Consell 2002/49/CE sobre avaluació i gestió del soroll ambiental.

Després es va aprovar la Llei de les Corts Generals 37/2003, de 17 de novembre, del soroll, i no va ser fins als anys 2007 i 2009 que no es van aprovar els respectius reglaments de la Llei de les Corts Generals i del Parlament de Catalunya. Les ordenances municipals es van haver d'adaptar o crear de nou per tal de oferir empara jurídica suficient a la defensa de la qualitat acústica.

Aquesta cronologia, i el pas de 5 i 7 anys respectivament per adoptar els respectius reglaments, expressen la complexitat del fenomen acústic, en el qual concorren percepcions personals. Es fa necessari, per tant, acordar valors concrets d'immissió sonora per tal de poder objectivar i actuar sobre els fenòmens no desitjats alhora que

s'assegurin els diversos interessos i drets concurrents. Resulta evident que aquests valors són convencionals i poden variar per acord del legislador.

La Directiva Europea sobre soroll ambiental defineix el soroll com “el so exterior no desitjat o nociu generat per les activitats humanes, inclòs el soroll emès pels mitjans de transport, pel trànsit rodat, ferroviari i aeri i per l'emplaçament d'activitats industrials com les descrites a l'annex I de la Directiva 96/61/CE”.

La Llei catalana i l'espanyola elaboren altres definicions de soroll o de contaminació acústica però sempre hi són presents les notes de molèstia, d'incomoditat i que pot significar un risc o dany per a la salut de les persones.

Definits legalment les circumstàncies, les fons sonores i els valors acceptables, l'Ajuntament de Barcelona s'acull a la possibilitat legal prevista en l'article 21.3 de la Llei 16/2002 d'establir moments justificats d'excepcionalitat acústica en què poden sobrepassar-se els valors màxims d'aplicació general.

A aquesta possibilitat es dedica l'article 44-7 de l'Ordenança municipal de medi ambient urbà, on s'estableix, per a les activitats de lleure a l'aire lliure, un nivell sonor màxim a les façanes de 80 dB(A) (3 minuts), llevat els casos on els altaveus estan a tocar de la façana, on es procurarà posar l'altaveu tan allunyat com sigui possible de les finestres afectades.

En el cas objecte de queixa ha quedat demostrat que l'activitat musical va superar la immissió acústica en uns 10 dB(A), que és molt, el valor màxim de 80. Aquesta síndica de greuges, però, no entén què significa en la pràctica l'excepció en el supòsit que els altaveus estiguin a tocar de façana, com així va ser en el concert que anualment té lloc a la cruïlla dels carrers Rosselló-Cartagena. En aquest cas no hi ha límit d'immissió sonora, el veí està obligat a suportar la pressió acústica sigui aquest quina sigui? No sembla raonable i menys en un entorn com és una cruïlla de l'Eixample, **que el mateix Districte reconeix que no és un emplaçament idoni, natural, diu.**

Els valors de vibracions també van estar per sobre dels admesos, i el tècnic fa constar que durant el darrer concert va percebre **vibració del forjat en moments puntuals.**

No es pot demanar a cap veí que, encara que sigui un cop l'any, durant prop de sis hores, incloent-hi les proves de so, suporti al seu domicili els valors de immissió acústica mesurats **en fins a 10 dB(A) per sobre del valor màxim excepcional i vibracions en el forjat de l'edifici provocades per la pressió sonora.** Els valors entre 90.3 i 106,1 dB(A) estan exageradament per sobre d'allò acceptable en situacions d'excepció de la qualitat sonora, 80d(B) –valor màxim considerat sense risc– i no diguem ja dels valors màxims en situacions ordinàries, entre 45 i 55 dB(A) en funció de l'horari per immissió de l'ambient exterior.

És per això que la síndica de greuges **no pot compartir l'afirmació de l'Institut de Cultura** quan en el seu informe, i a modus de conclusió, diu: “**el nivell d'immissions és acceptable pel que fa al nivell de volum sonor, tenint en compte l'horari i el fet que és un únic concert anual**”. Si s'han fixat valors màxims, i per tant els episodis de

possible contaminació acústica es poden mesurar, els resultats obtinguts són objectius i per tant **s'exclouen les opinions subjectives sobre si un fet resulta acceptable** o no. En el cas que ens ocupa, **els valors d'immissió acústica i vibracions són inacceptables** i contraris a allò que ha previst l'Ajuntament en la seva Ordenança general de medi ambient urbà i al dret a gaudir un nivell de qualitat digne a l'interior dels habitatges.

En queixes similars a la present, **la síndica de greuges constata que amb motiu de la celebració d'actes festius, revetlles i concerts a l'espai lliure de música pop o rock, ordinàriament no és compleixen els requisits de valors màxims d'immissió** en l'ambient exterior previstos per a les situacions d'excepcionalitat de la qualitat acústica. A més d'acceptar-se l'excepció que l'ordenança preveu per al cas d'altaveus propers a la façana de l'immoble, i a falta d'una interpretació que no es dóna, equivaldria a l'absurd d'acceptar una intensitat sonora il·limitada.

En conseqüència, si aquesta és la situació habitual en un entorn amb una forta densitat urbana i que sembla que per l'estil de música no es poden abaixar els nivells sonors, o bé es localitzen altres emplaçaments on sigui possible complir amb l'Ordenança o es modifica l'Ordenança per tal d'incrementar els valors màxims dels límits d'immissió acústica en l'ambient exterior, solució aquesta darrera gens aconsellable ja que 80 dB(A) és el que preveuen les ordenances tipus en aquesta matèria, un valor prou alt i agressiu.

No es tracta d'un dilema entre qualitat de vida i respecte als drets dels veïns, d'una banda, i el dret al gaudiment de la festa i la diversió col·lectiva, de l'altra. Aquest és una fals dilema i no és missió de la síndica de greuges suggerir] la prohibició dels actes lúdics, sinó que demana **que el mateix Ajuntament sigui curós amb el compliment de les normes de què s'ha dotat i previ debat amb els col·lectius concernits estableixi criteris realistes i possibles sobre el format i els emplaçaments d'activitats lúdiques que requereixen, sembla, potencia sonora per sobre dels 80 dB(A).**

Aquesta Sindicatura té com a missió valorar si s'ha produït un greuge i, considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació de l'Ajuntament de Barcelona, mitjançant el Districte de l'Eixample i l'Institut de Cultura, no ha estat ajustada a dret ni eficaç.

I, per tant, emeto la següent

DECISIÓ

- Estimar la queixa ja que ha quedat demostrat que els valors tant d'immissió acústica en l'ambient exterior com de vibracions que ha hagut de suportar la reclamant durant més de sis hores, estan molt per sobre dels que preveu la normativa per situació d'excepcionalitat de la qualitat acústica.
- Advertir a l'Ajuntament de la necessitat de complir i fer complir els valors màxims d'immissió acústica en l'ambient exterior amb motiu de les festes, concerts i revetlles celebrades a l'aire lliure i que condicioni les activitats lúdiques i musicals al seu compliment.

- Recomanar una reflexió i una possible regulació dels requisits d'emplaçament en zona urbana de les activitats musicals que per ser realitzades de forma adequada requereixen valors acústics per sobre dels 80 dB(A) i l'ocupació de l'espai públic.

Aquesta decisió es comunicarà a l'òrgan municipal competent, al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Barcelona, 31 de desembre de 2015